

Luka
Novak

I

*Kakor pena, ki se lepi na pobočje glasbe, kličeš iz vodá balado
mojih tipk in me prepričuješ, da so note moje ljubice in jaz z življenjem
njihovo črtovje.*

Vendar to ni res:

*usodno sem zašel v terase tvoje vode, ker si mi pogoltnila ponos.
Vrnitve ni in že pet let je pri meni zbor z velikim glasom, ki izdihuje
grozno tožbo v mistični svečanosti noči: ljubezni smrt za vekomaj,
če bi uspel — spet mi kažeš zemljevid pokrajine, ki se iz nje nihče ne
vrne.*

Program je tak:

*stopili bomo tvojo kri in kri besneče tolpe v velikansko gmoto, ker
me grabi bes in starci z boginjami v ušesih postajajo tvoj ideal. Raz-
topino bomo namočili v ostanek tvoje duše in povabil bom ljudi v svoje
žrelo, da bodo razsekali balado in vihar, ki bo še prišel. Iz ostankov
naj pianist postavi gledališče in ga razdeli na dvoje: orkester za
zaveso, tebe v ospredje. Takrat bom spal v svojih sanjah in začetek iro-
nije bo tvoj romantični incest, kajti temelj vse umetnosti, avtobiografska
črta, ki družiti tebe, gledališče in ves čar simfonike, je strastno izrisani
kristal lepote.*

S pariškega upiranja življenju,
Hector Berlioz, Lelio ali Vrnitev v življenje

II

Hladna duša,
 praški strel,
 se sama vidiš kakor Luiza,
 ki je z mehkim glasom in otožnostjo odšla v smrt
 in odbijaš že pogreznjen šal,
 vso zavrnjeno ljubezen ter strukturo leda,
 ki se je kot kri nabral v tebi?
 Zavidljivi lokvanj,
 zmrznjena kopel,
 bredeš skozi neznan prostor
 v hladno morje strjene noči
 in se zavijaš v tenak obroč?
 Dama,
 samostojen cvet,
 da si brezčustvena lepota,
 mi ne znaš priznati;
 da imaš nekaj prstov le zato,
 da praskaš srečo z drugih,
 tega morda niti ne veš.

Hladna duša,
 čudovit model,
 z igro razodeneš svojo čvrstost,
 ki ti je ne bom vzel,
 samo pritisnil nase
 in tisti led stopil,
 da bo postal temačen
 in naenkrat bled:

Benetke si rodila ti
 in nihče te ni očaral,
 Don Giovanni blodil je brez tebe
 kakor gondolier brez rok
 in zato si kot adagio mojih tipk¹
 prepredla mesto s pijanostjo,

¹ Adagio v fis-molu, drugi stavek Mozartovega Koncerta za klavir in orkester št. 23 KV 488, je po mnenju nekaterih navdahnil Benetke osemnajstega stoletja z boleznim hrepenenjem po smrti.

z nesrečnim hrepenenjem po smrti
 si zamenjala življenje
 in vodo zapolnila s trupli,
 da je zledenel še Canal grande
 z gondolami, smrtjo vred.

Z menoj pristani,
 sva si v notah ista,
 telo neskladno s srcem
 in duša v zakopanih čustvih.
 Hladna duša,
 glasbena vrzel,
 skalnata pokrajina,
 friedrichovski dol,²
 tonaliteta stavka
 bo fis-mol.

Z beneškega pijanega koprnjenja po smrti,
 W. A. Mozart, Adago v fis-molu.

III

Kje bi še lahko iskal strah
 pred klavirjem,
 ne da bi ga uničil?
 In kje bi lahko še videl tebe,
 ne da bi se sam uničil?
 In kje je tvoja vera
 v čisto in zvesto glasbo,
 ko samostojno tavaš po Parizu
 in igraš na moj klavir?

Zato mi Heine po legendah
 o čudni zgodovini piše pesmi
 in išče v njej premoč glasu,
 medtem ko ti
 pišeš sonato mojih tipk in trgaš sanjarijo,
 iz notnih škatel jemlješ miselnost strasti,
 obupuješ, iščeš hladnost in kličeš spet klavir,
 ki je tako krhek, da prenese le steklen okvir,
 nobene sreče.

² Caspar David Friedrich, vodilni romantični slikar.

Kolikor ni sreče v meni,
 toliko je glasbe in tebe,
 toda nobene sreče,
 zato sta v meni glasba in ti,
 kar je dovolj,
 da bom potoval po svoji duši na obe strani,
 iz zrcala v zrcalo, iz obroča v obroč,
 in dvojnost bom prelival, da mi bo Florestan podal
 Elsebiusovo roko.¹

Bom venomer zapuščal Leipzig,
 da bi ti prišel še bliže
 in raztrgal svoj klavir
 in tebe, jasnost,
 kot Elsebius, plavajoči,
 in Florestan, žareči pol —
 tonaliteta vajine sonate
 bo fis-mol.

*Z leipziškega zanesenjaškega hrepenenja,
 Robert Schumann, Sonata št. 1 op. 11 v fis-molu.*

IV

Ti, ki bi znala ljubiti samo Leverkühna,
 ker on ne bi znal tebe,
 zakaj ne prilezeš vrelo tudi k meni,
 ki sem mu brat in njegov krog poznam?

Gmünden-Gastein,
 zdaj verjetno veš,
 so nekoč omenjali,
 kot jaz omenjam tebe v pismih
 kakor da ničesar nočem, ker sem po tvojem že dobil.
 Le ližem pesek s tebe,
 ki ga je pobral Egipt s tvojega telesa,
 da je postavil piramide —
 in ti tega ne veš?

¹ Florestan in Elsebius: Schumann je bil razdeljen na dva dela, Florestana, strastnega, in Elsebiusa, sanjavega. To sonato je imenoval prav Sonato Florestana in Elsebiusa.

Vzel bi te na pot s seboj,
 ti si tega vredna in ceniti bi znala,
 da mi dišijo vlaki po strasteh in tvoja strast
 po zaključenih obročih
 mehke romantike, ki smo jo imeli:
 tako kot imaš ti otroka z ledom,
 ki sem mu nevaren.

Piramida še stoji in naj ostane,
 samo pesek, ki je njen obroč,
 bomo iz simbolov pretresli na Dunaj
 v stanovanje norca,
 da bo repertoar stvari,
 ki sem jih z leti nakopičil,
 da te bom prikazal,
 enkrat že popoln
 in Adrian tvoj varuh.

Z dunajskega poželenja po čistosti,
 Arnold Schönberg, Obsijana noč.

V

*Pravila morale urejajo umetnost, torej:
 pripisati tebi, na nesebičen način, samo tebi srečo, ter se potem
 potopiti v stanovanja, mamljiv vonj postanih pip iz porcelana, ki so
 bile ugašene pri meni in so jih kadili različni ljudje. Tega ne bi bil več
 zmožen in hvaljen naj bo srednjeevropski zadah, kjer se naše poti
 prepletajo skozi Prago in Dunaj, prestolnice nekega pisateljjevanja,
 skladateljjevanja, tvojega violinjenja, prestolnice popolne žalosti. Ni-
 kjer na svetu ni mesta, ki bi užilo toliko žalosti, kolikor je je užil
 Dunaj in kolikor je še bo, ko se dokopljemo do njega in postanemo
 del te čudovite tvorbe, ki se iz melanholije plete in razodeva našo
 edino moč, našo edino različnost. Veselja ni, padle rože, ovenele v
 vazah po stanovanjih srednje Evrope, razmetanih povesod, radi bi
 jih vse preselili na Dunaj in pokradli staro pohištvo, razkrinkali
 žalostnega Mozarta in se z dušo domenili za stvari, ki jim nismo kos,
 predvsem bi semkaj všteli srečo in kljubovalne pianistične podvige,
 morda pa tudi ljubezen.*

S srednjeevropskega popolnega nagibanja
 k žalosti,
 Robert Schumann, Arabeska.